

สถานการณ์ไม้ดอกไม้ประดับของประเทศไทย ปี 2563 (กรกฎาคม – กันยายน)

สุภาพร สัมโย และอำนาจ อรรถสิทธิ์รอง¹

ผลกระทบของไม้ดอกไม้ประดับในประเทศไทยจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตลาดกล้วยไม้และไม้ดอกไม้ประดับมีการเติบโตมากขึ้นกว่าไตรมาสหนึ่งและสองของปี 2563 มีเพียงกล้วยไม้ตัดดอกที่ยังคงได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยจากผลผลิตที่เกินความต้องการของตลาด เนื่องจากไม่พบการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในประเทศ ประกอบกับการกระตุ้นของภาครัฐผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน โครงการเติมเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นต้น ทำให้กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจต่างๆ เช่น การท่องเที่ยว ธุรกิจการบิน การใช้จ่ายของประชาชนเริ่มคลี่คลาย สำหรับสถานการณ์ไม้ดอกไม้ประดับ มีรายละเอียด ดังนี้

การผลิตกล้วยไม้และไม้ดอกไม้ประดับ

ในเดือนกรกฎาคม - กันยายน มีพื้นที่การผลิต 73,728 ไร่ ขยายตัวจากเดือนเมษายน - มิถุนายน 57.37 % เมื่อเทียบกับ ปี 2562 ในช่วงเวลาเดียวกันกลับลดลง 16,701 ไร่ ไม้ดอกไม้ประดับที่มีพื้นที่ปลูกมาก 10 อันดับแรกเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ กล้วยไม้ตัดดอกเมืองร้อน กล้วยปูดนาม มะลิ(เด็ดดอก) บัวหลวง สับปะรดประดับ ดอกกรัก ไม้ชูดล้อมอื่นๆ ไม้ประดับกระถางอื่นๆ เเตย และกล้วยไม้กระถาง ตามลำดับ

กล้วยไม้ตัดดอก เเตย ดอกกรัก และมะลิ(เด็ดดอก) มีพื้นที่เพาะปลูกลดลงค่อนข้างมาก 4,001 1,787 1,493 และ 1,298 ไร่ ตามลำดับ ส่วนกล้วยปูดนาม บัวหลวง ไม้ประดับกระถางอื่นๆ และกล้วยไม้กระถาง มีพื้นที่ปลูกรวมลดลง 919 ไร่ ขณะที่ไม้ชูดล้อมอื่นๆ มีพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น 111 ไร่ มีแหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี นครนายก สระบุรี และปทุมธานี ส่วนสับปะรดประดับ มีพื้นที่การผลิตเพิ่มขึ้นเพียง 1 ไร่ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 พื้นที่การผลิตไม้ดอกไม้ประดับที่สำคัญของประเทศไทย

รายการ	พื้นที่ปลูก (ไร่) ก.ค. - ก.ย.		
	ปี 2563	ปี 2562	ผลต่าง
กล้วยไม้ตัดดอกเมืองร้อน	21,020	25,021	- 4,001
กล้วยปูดนาม	10,382	10,425	- 43
มะลิ (เด็ดดอก)	7,137	8,435	- 1,298
บัวหลวง	6,329	6,364	- 35
สับปะรดประดับ	4,344	4,343	1
ดอกกรัก	4,251	5,744	- 1,493
ไม้ชูดล้อมอื่นๆ	3,231	3,120	111
ไม้ประดับกระถางอื่นๆ	2,238	2,805	- 567
เเตย	1,897	3,684	- 1,787
กล้วยไม้กระถาง	1,751	2,025	- 274
อื่นๆ รวม 33 ชนิด (พื้นที่ปลูก > 33ไร่)	11,148	18,464	- 7,316
ไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด	73,728	90,429	- 16,701

ที่มา : ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

การส่งออกและนำเข้ากล้วยไม้

แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในประเทศไทยเริ่มคลี่คลาย ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศเริ่มดีขึ้น แต่สถานการณ์ต่างประเทศยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่องหรือมีการระบาดรอบสองโดยเฉพาะประเทศอเมริกา อินเดีย และกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของกล้วยไม้ตัดดอก

มูลค่าการส่งออกช่วงกรกฎาคม ถึง กันยายน เปรียบเทียบระหว่างปี 2563 กับ ปี 2562 พบว่า กล้วยไม้ไม่มีมูลค่าการส่งออกรวมลดลงเหลือ 421.78 ล้านบาท (ลดลง 28.29 %) ซึ่งเกิดจากการลดลงของกล้วยไม้ตัดดอก (ภาพที่ 1) ที่มีมูลค่าเหลือเพียง 314.67 ล้านบาท (ลดลง 34.69 %) ตรงข้ามกับต้นกล้าและกิ่งชำไม่มีราก กิ่งชำมีราก และต้นกล้วยไม้ ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น 20.31 และ 86.80 ล้านบาท ตามลำดับ (เพิ่มขึ้น 1.54 และ 0.52 % ตามลำดับ) (ตารางที่ 2)

ส่วนการนำเข้ากล้วยไม้รวมมีมูลค่าลดลงเหลือ 3.73 ล้านบาท (ลดลง 21.75 %) โดยเป็นการนำเข้ากล้วยไม้ตัดดอก และกิ่งชำไม่มีราก กิ่งชำมีราก ต้นกล้วยไม้มูลค่าลดลงเหลือ 1.01 และ 0.25 ล้านบาท ตามลำดับ (ลดลง 37.43 และ 75.91 % ตามลำดับ) ตรงข้ามกับต้นกล้ากล้วยไม้ที่มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 2.47 ล้านบาท (เพิ่ม 16.80 เปอร์เซ็นต์) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 มูลค่าการส่งออกและนำเข้ากล้วยไม้ ในเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน ปี 2563 และปี 2562

กล้วยไม้	ส่งออก ก.ค. - ก.ย. (ล้านบาท)			นำเข้า ก.ค. - ก.ย. (ล้านบาท)		
	2563	2562	ผลต่าง (%)	2563	2562	ผลต่าง (%)
ตัดดอก	314.67	481.83	- 34.69	1.01	1.61	- 37.43
ต้นกล้า	20.31	20.01	1.54	2.47	2.11	16.80
อื่นๆ ^{1/}	86.80	86.35	0.52	0.25	1.04	- 75.91
รวม	421.78	588.18	- 28.29	3.73	4.77	- 21.75

^{1/} อื่นๆ หมายถึง กิ่งชำไม่มีราก กิ่งชำมีราก และต้นกล้วยไม้

ภาพที่ 1 กล้วยไม้ตัดดอกสกุลหวายที่มีการส่งออกของประเทศไทย

¹ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร เผยแพร่ กันยายน 2563

การส่งออกและนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับ

การส่งออกไม้ดอกไม้ประดับในภาพรวมช่วง กรกฎาคม ถึง กันยายน ของปี 2563 มีมูลค่าเพิ่มเป็น 287.84 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น 15.46 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2562 เกิดจากกุหลาบตัดดอก กิ่งชำกุหลาบ ไม้ประดับ และเมล็ดไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งมูลค่าการส่งออก 3.68 0.05 158.93 และ 48.20 ล้านบาท ตามลำดับ ขณะที่ไม้ใบ กิ่งไม้และอื่นๆ และหัวพันธุ์ปทุมมา มีมูลค่าการส่งออกลดเหลือ 76.98 ล้านบาท และ 0.01 ล้านบาท ตามลำดับ (ลดลง 11.52 และ 96.46 % ตามลำดับ) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน ปี 2563 และปี 2562

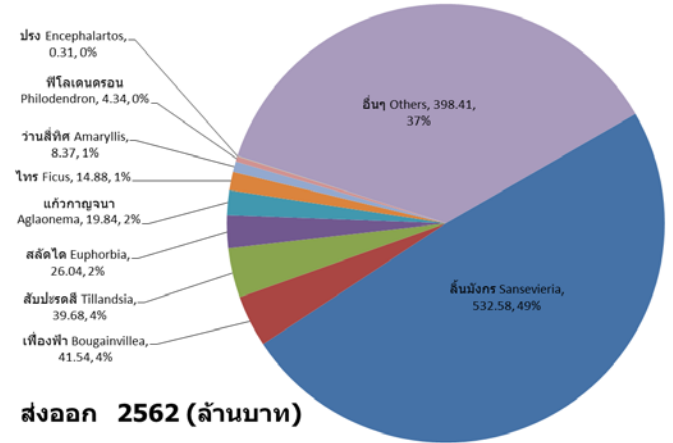
ไม้ดอกไม้ประดับ	ส่งออก ก.ค. - ก.ย. (ล้านบาท)			นำเข้า ก.ค. - ก.ย. (ล้านบาท)		
	2563	2562	ผลต่าง (%)	2563	2562	ผลต่าง (%)
ไม้ตัดดอก						
- คาร์เนชั่น	0.00	0.03	*	30.18	23.68	27.44
- เบญจมาศ	0.00	0.89	*	91.50	81.39	12.42
- ลิลลี่	0.00	0.00	*	33.55	28.65	17.13
- กุหลาบ	3.68	1.39	164.74	36.07	26.09	38.27
กิ่งชำกุหลาบ	0.05	0.02	*	0.04	0.01	*
ไม้ประดับ	158.93	114.73	38.53	174.05	59.78	191.65
ไม้ใบ กิ่งไม้และอื่นๆ	76.98	87.00	- 11.52	6.46	3.83	68.66
เมล็ดไม้ดอกไม้ประดับ	48.20	44.95	7.21	6.28	2.87	118.81
หัวพันธุ์ปทุมมา						
- ไม้ดอก	0.01	0.28	- 96.46	0.00	0.00	*
- งอกหรือมีดอก	0.00	0.00	*	0.00	0.00	*
รวม	287.84	249.30	15.46	384.58	230.12	67.12

* ไม่มีหรือมีการส่งออก/นำเข้าเล็กน้อย จึงไม่นำมาเปรียบเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์

สำหรับไม้ดอกไม้ประดับที่มีการส่งออกและได้รับรองสุขอนามัย จากสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ในปี 2562 มีมูลค่าการส่งออกมากถึง 1,085.99 ล้านบาท ชนิดที่มีความสำคัญ ได้แก่ วงศ์ลิ้นมังกร (Sansevieria) เฟื่องฟ้า (Bougainvillea) สับปะรดสี (Tillandsia) วงศ์สลัดได (Euphorbiaceae) แก้วกาญจนา (Aglaonema) ไทร (Ficus) ว่านสีทิว (Amaryllis) ฟิโลเดนดรอน (Philodendron) และปรง (Encephalartos) มีมูลค่าส่งออก 532.58, 41.54, 39.68, 26.04, 19.84, 14.88, 8.37, 4.34 และ 0.31 ล้านบาท ตามลำดับ (ภาพที่ 2 และ 3)

ภาพที่ 2 ไม้ประดับบางชนิดที่มีการส่งออกในปริมาณมาก

ภาพที่ 3 มูลค่าการส่งออกไม้ดอกไม้ประดับที่ได้ขอใบรับรองฯ กรมวิชาการเกษตร ในปี 2562

การนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับทุกชนิดมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้ประดับมีการนำเข้ามากถึง 174.05 ล้านบาท ซึ่งมากเกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่ารวมของการนำเข้าไม้ดอกไม้ประดับที่มีอยู่ 384.58 ล้านบาท ส่วนที่เหลือมีการนำเข้าเป็นไม้ตัดดอกเมืองหนาว เนื่องจากตลาดมีความต้องการดอกไม้ที่มีคุณภาพสูง แต่ภายในประเทศผลิตได้ไม่เพียงพอและคุณภาพต่ำกว่า โดยมีการนำเข้าคาร์เนชั่น เบญจมาศ ลิลลี่ และกุหลาบ มูลค่า 30.18 91.50 33.55 และ 36.07 ล้านบาท ตามลำดับ ส่วนไม้ใบ กิ่งไม้และอื่นๆ และเมล็ดพันธุ์ มูลค่านำเข้า 6.46 และ 6.28 ล้านบาท ตามลำดับ (เพิ่มขึ้น 68.66 และ 118.81 % ตามลำดับ) (ตารางที่ 3)

การนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้นของไม้ดอกไม้ประดับ อาจมาจากกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการใช้ไม้ดอกไม้ประดับในการตกแต่งมีเพิ่มขึ้น หลังไม่พบการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายในประเทศ และผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อเป็นกลุ่มที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพและรูปแบบแปลกใหม่ นอกจากนี้ยังมีการเติบโตของไม้ประดับขนาดเล็ก เช่น แคตตัส ไม้อวบน้ำ ว่านหางจระเข้ และอื่นๆ ซึ่งส่วนหนึ่งนำเข้าต้นพันธุ์มาจากประเทศจีน และมาเลเซีย เป็นต้น

แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรกล้วยไม้

กล้วยไม้ตัดดอกปี 2563 ได้รับผลกระทบมากต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีจนถึงปัจจุบัน เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออกควรเตรียมความพร้อมและใช้ประโยชน์จากเขตการค้าเสรี (FTA; Free Trade Area) ซึ่งจะยกเลิกการเก็บภาษีนำเข้ากล้วยไม้ที่ส่งออกจากไทยไปยัง 17 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และอาเซียน เป็นต้น ซึ่งในปลายเดือนกันยายน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ได้จัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับกล้วยไม้ตัดดอกที่มีแหล่งผลิตในจังหวัดนครปฐม (ภาพที่ 4) นอกจากนี้เกษตรกรควรปรับตัว ควรเพิ่มช่องทางการจำหน่ายภายในประเทศด้วยระบบออนไลน์ หรือจัดกิจกรรมดึงดูดให้ผู้บริโภค

เข้ามาท่องเที่ยวและซื้อผลผลิตในสวน รวมถึงการแปรรูปกล้วยไม้ให้มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น สกัดสารสำคัญจากกล้วยไม้ เครื่องประดับจากกล้วยไม้อบแห้ง/เคลือบเรซิน เป็นต้น

ภาพที่ 4 กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศประชุม FTA ที่มา : สมาคมชิปปิ้งแห่งประเทศไทย

ไม้ดอกไม้ประดับ

ไม้ตัดดอกเมืองหนาวที่มีคุณภาพสูงยังมีความต้องการจากตลาดจำนวนมาก ทำให้มีการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นเกษตรกรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้ได้ไม้ตัดดอกที่มีคุณภาพสูงเพิ่มขึ้นตามที่ตลาดต้องการ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตมีมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ส่วนไม้ดอกไม้ประดับอื่นๆ เกษตรกรต้องติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด เพื่อวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การจัดประดับตกแต่งเพื่อเฉลิมฉลองงานสำคัญต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

ไม้ใบประดับในระยะที่ผ่านมาไม่ได้รับผลกระทบและยังคงมีการเติบโตได้เป็นอย่างดี จากการอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างแรงจูงใจทางการตลาด เช่น แก้วกาญจนา (Aglaonema) ฟิโลเดนดรอน(Philodendron) และมอนสเตอร์่า(Monstera) (ภาพที่ 5) เป็นต้น ควรมีพัฒนาพันธุ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังต่างประเทศ

ภาพที่ 5 ไม้ใบประดับบางชนิด

สรุป

การส่งออกไม้ดอกไม้ประดับบางชนิด มีการฟื้นตัวและส่งออกเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีการเติบโตขึ้นภายในประเทศ ส่วนเมล็ดไม้ดอกซึ่งในระยะที่ผ่านมามีการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ระยะยาวควรมีการพัฒนาพันธุ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความแปลกใหม่และมูลค่าในตลาด ตลอดจนการปรับปรุงวิธีการผลิตที่ลดต้นทุน แต่กล้วยไม้ตัดดอกยังคงมีปัญหาจากการส่งออก ส่วนหนึ่งจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังคงสร้างปัญหาให้กับประเทศคู่ค้าหลักของไทย เช่น อเมริกา อินเดีย และประเทศในแถบยุโรป เกษตรกรจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้าสถานการณ์การส่งออก และกระตุ้นให้เกิดการบริโภคขึ้นภายในประเทศผ่านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดต่าง ๆ

